

Sidste Del skildrer Slottet og Egnen i Fischernes Tid, og er overordentlig rigt paa kulturhistoriske Enkeltheder, især fra det 18. Aarhundrede, hvor Kilderne begynder at flyde rigeligere. Man ser, at Forf. har gjort flittigt Brug af baade Landsarkivet i Viborg og Rytterdistriktets Arkiv i Rigsarkivet. Begge har de ydet fyldige Bidrag til de morsomme og karakteristiske Kulturbilleder. Forf. opruller. Imellem Skildringer af spændende Ulvejagter, Vildttyverier, ulovlig Skovhugst og drabelige Slagsmaal i Silkeborg Kro, savnes dog heller ikke Billeder fra Egnens Dagligdag: Træskoene, Oldensvinene, de fede Aal, Landmilits-Hæren i Støvlet-Tiden, Ladegaardsforpagtning, Sædskifte, den jævne Bondes Klædedragt og hele Levesæt, Kirkernes og Broernes Tilstand, Præsternes og Degnenes Indkomster, saavel som Godsherrens Hartkorn og Hoveri.

Naar hertil kommer, at Bogen overalt er rigt gennemillustreret og forsynet med et fortræffeligt Register, saa tør man sikkert spaa, at den vil vinde vid Udbredelse iblandt alle Kultur- og Lokalhistoriens Læsere. Den fortjener det i alle Fald.

Sv. Aa.

H. Grüner-Nielsen: Læsøfolk i gamle Dage. Danmarks Folkeminder Nr. 29. (Schönberg).

Dansk Folkemindesamlings Arkivar har i denne Bog samlet i en klar og overskuelig Form alle de spredte Oplysninger, der i Arkiver og Samlinger foreligger om Læsøs Almuekultur fra Middelalderen til henimod vor Tid. En meget righoldig og forskelligartet Samling, som ikke alene omfatter de egentlige Folkeminder, men tillige kulturhistorisk og topografisk Stof, hvor det skønnes at have mere almen Interesse.

Efter en Indledning følger et Kapitel om Landets Øvrighed. Dernæst et Par sorgelige Afsnit om Skovenes Undergang og Sandflugtens Hærgninger paa den stormomsuste Ø. Der findes Afsnit om Agerbrug, Stranding, Fiskeri og Skibsfart, om Handel, Husflid og Haandværk, og der er særlig Grund til at fremhæve det meget udførlige og interessante Afsnit om Saltsydningen, hvorved en Tid lang store Dele af Danmark forsynedes med »hjemmebrændt Salt«. Der er et kort Afsnit om Øens Vejforbindelser, og Stednavneudvalgets Sekretær, Gunnar Knudsen, har givet en kort Behandling af Øens i videnskabelig Henseende ikke særligt bemærkelsesværdige Stednavne. Efter Afsnit om Føde og Klædedragt, Race og Folkekarakter, samt en meget interessant Redegørelse for Bygningsskikken, følger et længere Kapitel om de

egentlige Folkeminder, Tro og Overtro, Sæder og Skikke, Sagn om Øens tidligere Skæbne. Det er en Selvfølge, at der ogsaa er et Afsnit om Folkedanse og Viser — ikke det mindst morsomme — og endelig findes der nogle faa Dialektprøver, som dog desværre skæmmes af flere Trykfejl, eller vist snarere Optegnerfejl hos Forf.s Hjemmelsmand.

Bogen er smukt illustreret og vil kun vinde endnu flere Venner for »Danmarks Folkeminder«. Sv. Aa.

SVENSK KØBSTADSHISTORIE.

Nils Herlitz: Svensk Stadsförvaltning på 1830-Talet. (P. A. Norstedt & Söner, Stockholm 1924).

Enhver Dansker med Interesse for sit Lands Kulturhistorie, som har haft Lejlighed til at følge det metodiske, planmæssige og yderst frugtbare Forskerarbejde, der i de sidste Aar er gjort i Sverige paa Købstadshistoriens Omraade, kan ikke undgaa at føle sig beskæmmet paa sit eget Lands Vegne. Selvom vi nemlig baade imellem vore ældre og yngre Købstadshistorikere finder Mænd — det er farligt at nævne Navne, men Folk som Kinch, Villads Christensen, Klitgaard og Petresch-Christensen maa nævnes — der har givet Værker, som staar fuldt paa Højde med de fleste svenske, saa har det dog skortet os paa Forskere, som ved Siden af eller foruden det rent lokale Synspunkt kunde se alle de brogede Enkeltheder under en mere almen Synsvinkel, og nogen Oversigt over de danske Købstæders Udviklingshistorie, retsligt, økonomisk, sociologisk, erhvervsgeografisk, har vi ikke at byde paa. Vi har *P. Munchs* og *M. Mackeprangs* to forlængst udgivne Disputatser, det er sandt, og vi har for selve Byplanens Udviklingslinier en saa fortræffelig og skarpsindig Bog som *Hugo Matthiessens* »Torv og Hærstræde«, der aabner helt nye og frugtbare Felter for Studiet af vore Købstæders Oprindelse og ældste Udvikling; men dermed er vist ogsaa det væsentligste nævnt.

I Sverige derimod har der, takket være et intimt Samarbejde imellem Landets Købstadforening — *Svenska Stadsförbundet* — og den historiske Videnskab, kunnet blive langt mere Vækst og Grøde i den historiske Forskning paa dette Omraade end det ellers vilde have været muligt. Dette viser sig f. Eks. i to saa udførlige og grundige Købstadsbeskrivelser som Rektor *G. A. Bohlins* af Alingsås eller *Nils Ahnlunds* og *S. Humbles* af Sundsvall; men først og fremmest viser det sig i de forskellige Artikler, som *Stadshistoriska Institutets* Sekretær, Docent Dr. *Nils Herlitz* har